

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Na očinina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četril leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četril leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Polnopravna članstva 10 v.

Reklamacije so poštnine preste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rekopisi se ne vračajo, izjeme. Enostopna polt-vrstica (širina 53 mm) za vikrat 40 vin., večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

87. števil.

V Ljubljani, v soboto, dne 31. oktobra 1908.

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne politizacije, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Dunajska cesta števil. 20.

Splošna kurija.

Meseca decembra dobi kranjski deželni zbor tisto obliko, ki so mu jo spomladi namenile združene meščanske stranke. Število njegovih članov se pomnoži na pol stotine in deželni odbor dobi enega člana več. Spremenili so deželni volilni red, češ, da je treba odpreti vrata deželnega zbora tudi listim slojem, ki so bili doslej brezpravni, dasiravno nosijo bremena za deželo.

Pretveza je bila lepa. Bil je res skandal, da je na tisoče in tisoče pridnih ljudi s svojim delom in svojimi indirektnimi davščinami doprinašalo za potrebščine privilegiranih prebivalcev, a v deželnem dvorcu niso imeli reči ne besedice. Bil je čas, napraviti temu skandalu konec. Ampak drugo je vprašanje, če se je v tem položaju kaj spremenilo.

Deželni zbor je sklenil volilno reformo, ki pomnožuje število meščanskih poslancev za dva — v mestnem razredu v Ljubljani — in ki vpeljuje nov, splošni volilni razred z enajstimi mandati. V splošnem volilnem razredu bodo volili tisti, ki doslej niso imeli volilne pravice, poleg njih pa tudi oni, ki so že volili v veleposestvu, v mestni ali pa v kmetijski kuriji. Torej pluralni volilni sistem. Volilec iz navadnega »folka« ima en glas, privilegirani volilec pa dva, eventualno še indirektno tretji glas v trgovsko-obrtni zbornici.

Ali je to volilna pravica, ki odpira vrata deželnega zbora doslej brezpravnim slojem?

Če bi bili gospodje to hoteli, bi bili ustanovili vsaj poseben razred za tiste, ki doslej niso imeli volilne pravice. Vpeljava splošne kurije poleg privilegiranih pa nima drugega namena, kakor nadglasovati v tej kuriji nepriviligirane volilce s privilegiranimi, torej dovoliti brezpravnim slojem glasovalno pravico, ne pa volilne, priznati jim glasovnice, ne pa mandatov.

Pretveza je rekla belo, učinek pa pravi črno. Volilna reforma za kranjski deželni zbor je izdelana proti delavstvu, za klerikalce. Smoter tega dela je absolutna klerikalna večina v deželnem zboru.

Odgovorni za to protidelavsko dejanje so klerikalci in liberalci solidarno. Kajti solidarno bi bili lahko izdelali drugačno volilno reformo, če že ne idealne, a vsaj tako, ki bi se bila kolikor toliko približala idealu splošne in enake volilne pravice.

Treba se je nekoliko spomniti, kakšen je bil tedaj politični položaj v deželi.

Klerikalna stranka je leta in leta trdila, da se bojuje za splošno in enako volilno pravico. V deželnem zboru je vsa leta obstruirala, češ, da ne bo miru, dokler ne bo splošne in enake volilne pravice. H koncu leta 1905 je vložila resolucijo, ki je zahtevala splošno in enako volilno pravico.

Liberalna stranka je dne 28. novembra 1905 na našem shodu z usti drja. Trillerja izjavila, da je solidarna z nami glede zahteve splošne in enake volilne pravice. V jesenskem zasedanju deželnega zbora 1905 je pozvala vlado s svojo resolucijo, naj predloži državnemu zboru načrt splošne in enake volilne pravice, ki je predpogoj enake volilne pravice za deželni zbor. Leta 1906 je v deželnem zboru obstruirala vladno volilno reformo in je opravičevala svojo obstrukcijo z zahtevo splošne in enake volilne pravice.

Torej: Javno sta se klerikalna in liberalna stranka izrekli za splošno in enako volilno pravico. Za njo je bila eo ipso socialno-demokratska stranka. Ugovarjalo ji ni 40 slovenskih veleposestnikov. Političnih nasprotnikov splošne in enake volilne pravice ni bilo več kakor pedeset — namreč nemški »fevdalni« veleposestniki. Torej vsa dežela!

V takih razmerah, za splošno in enako volilno pravico tako ugodnih kakor se nikoli ne, je socialno-demokratska stranka pozvala slovenski meščanski stranki, naj v zmislu svojih lastnih izjav razglasijo boj za splošno in enako volilno

pravico! Cela dežela bi bila v tej politični borbi složna in njen poraz bi bil nemogoč.

S splošno in enako volilno pravico bi se bila dosegla socialna pravičnost v deželnem zboru, pa tudi narodno načelo bi bilo zmagalo. Kajti padel bi bil privilegij veleposestnikov, ki je steber nemške predpravitve v kranjskem deželnem zboru.

Socialna demokracija je ostala osamljena. Klerikalci in liberalci so snedli svojo besedo, zatajili svoja tolikokrat naglašena načela, zagotovili so absolutno klerikalno večino, darovali so Nemcem veleposestnikom deset mandatov za to ceno, da slovenski delavci ne debe nobenega!

Na podlagi te reforme bodo meseca decembra volitve.

V težkih razmerah pojdejo delavci na volišče. Na vseh strahih so nasprotniki postavili barikade, da bi socialnim demokratom — velikemu, važnemu delu slovenskega naroda! — preprečili vstop v deželni zbor. Čim večje zapreke, tem večja pa mora biti energija delavstva. Prav koalicijska vseh meščanskih strank zoper socialno-demokratsko delavstvo kaže važnost teh volitev in potrebo, da se napno vse moči.

Privilegirane volilce, ki imajo že svoje zastopnike, izvoljene z malimi težavami, pa vprašamo: Ali se Vam zdi pravično, porabiti privilegij dvojne volitve proti delavstvu? Ali se Vam zdi koristno, dokazati delavcem, da odločuje v političnem boju samo razredno stališče in oktroirati temu delavstvu najobupnejši boj iz ven deželnega zbora, če mu zaleputnete vrata deželnega zbora pred nosom? Socialna demokracija živi tudi na Kranjskem; moč njenega življenja se je že dostikrat izkazala. S tem, da se ji prepreči legalno zastopstvo, se je ne spravi iz sveta, pač pa se zastrupi boj, ki bi se drugače lahko vodil v kulturnih oblikah.

Kriza.

Beckova zadrega je velika in če je še kaj pri petitu, mora imeti dobre živce. Njegova politika in njegov kabinet sta pravzaprav na smrtni po-

PODLISTEK.

Francka.

Spisal Etbin Kristan.

Dalje.

III.

Minevali so tedni in meseci. Dolgo je v Francki živelo skrivnostno upanje, ki je nerazumljivi delež zagonetnega življenja. Včasih se ji je zdelo vse jasno: »Pot je pred menoj in natančno jo vidim tja do griča, kjer se zavije in izgubi. Konec je ni, a kdove, če drži preko hriba skozi gozd, ali okrog griča in kdove kakšno polje in kakšni travniki so potem ob desni in levi? Pusto bi bilo, če bi se raztezala pred očmi ravan in bi bila vanjo vrezana ravna bela cesta, dolga a pregledna do cilja. Skrivnosti ne bi bilo, ne upanja ne lepote, ki jo rodi šele doživljena ura. Noga hodi po začetku ceste, ampak upanje je preplavalo vso daljavo in jo pozna od konca do kraja in pové včasih šepetaje nemirni duši, da so tam za gričem in tam za gorami čudezne lepote, ki čakajo, da pride človek po nje in da jih užije. Včasih se utrudita duša in telo; ne da bi bila predolga pot, ampak posuta je s kamenjem in noga se spodtika. Vsak dan enako — in duša bi se naveličala in telo bi omagalo. Kam? Čemu? Sedi pa čakaj, po kaj bi hodila, ko je vseeno.

Ampak upanje pripoveduje, da so tam — tam — neznani krasni kraji, onkraj griča, onkraj gora. Moraš čez grič, moraš čez hribe, da jih ugledaš, da si natrgaš šopek in se napiješ iz bistrega potoka in najdeš, kar se ti je sanjalo takrat, ko še nisi razločevala sanj od resničnega življenja...

Tako mora biti; tako ji je bilo jasno vse.

Upanje ji ni moralo siliti v dušo; sama ga je klicala in izpraševala in rada je verjela vsaki njegovi povesti, naj so se vjemale med seboj ali pa ne. Treba ji je bilo upanja, mnogo upanja in velikega, kajti mnogo je bilo kamenja posutega po cesti.

Od sobote do sobote je Francka čakala na prijazen pogled iz materinih oči, na ljubeznivo besedo iz njenih ust. Kar je zaslužila, je znosila domov; komaj da si je včasih kupila kakšno cunjico ali pa vtaknila kakšno desetico v žep. Mati je jemala denar brez besede ali pa godrnjaje, da je draginja velika.

Francki ni bilo žal, da ji ni ostajalo nič. Še neprijaznost bi bila kakorkoli pretrpela; ampak bolele so jo misli zaradi matere. Kaj ne bo nikoli mogla s svojom delom odkupiti njeno trpljenje? Teden za tednom nosi denar domov, da bi se ubožica spočila in si olajšala življenje. A teden za tednom teče življenje neizpremenjeno, brez veselja, brez dogodkov, brez počitka. Mračno

je v hiši kakor prej, v kuhinji se kuha perilo v velikih loncih in v izbi diši neprijetno. Mati je še bolj sključena, gube na obrazu se ji množe in čuden nemir se je zaplodel v njenih motnih očeh.

Žalostna je bila Francka, kadar je gledala pusti dom. Rada bi čakala še leta in leta na svojo srečo, da bi si le mogla olajšati dušo zaradi matere. Njena pot je še dolga in ne bo je minilo, kar je ob cesti. Hodila bo po senci šumečih gozdov in po cvetočem polju, med katerim buče čebele; slišala bo čarobno petje neznanih ptičev in gledala bo slike iz paradiža. Morda je daleč obljubljen dežela, ampak kaj bi daljava njej, ki je mlada!

A kdaj poplača dolgove materi, ki so ji odmerjena leta?

Ustrašila se je, ko jo je prvič obšla ta misel. Nič drugega ni vedela, kakor da umirajo stari ljudje. Nič ni računala, ni štela materinskih let, stara je in strašno bi bilo, če bi umrla prezgodaj, preden bi jo življenje pobožalo z gladko roko in ji užgalo veselje v očeh...

Bila je zopet sobota in Francka je prinesla goldinar več kakor po navadi domov. Vsa vesela je prihitela k materi, ki je na dvorišču razobešala perilo po napetih vrveh. Kakor poreden otrok ji

Ogrska socialno-demokratska stranka pozivlja delavce, naj pridejo v noči 9. novembra demonstracije proti pluralnemu volilnemu sistemu, ki ga namerava Andrassy predložiti.

Med Avstrijo in Turčijo se pretrgana direktna pogajanja. To se pripisuje angleškemu vplivu. Dognalo je, da je angleški poslanik Lowther govoril z velikim vezirjem Kiamil pašo in obljubil Turčiji posojilo, če odkloni razprave z Avstrijo brez evropske konference. Položaj je na vsak način kritičen, čeprav se že poroča, da bo Turčija nadaljevala pogajanja z Avstrijo in da bo Anglija popustila.

Srbski prestolonaslednik Gjorgje se je s posebno deputacijo odpeljal v Peterburg, da izroči carju Nikolaju lastnoročno pismo kralja Petra. Da je vročekrvni Jurček zapustil Belgrad, je na vsak način koristno. Kar se tiče njegove misije, bo pa najbolje, nekoliko počakati. Srbska vojna stranka razglša, da je car sam izrazil željo, da bi Gjorgje prišel k njemu. Posebno verjetno to ni. Vsekakor izvajajo belgrajski rogovileži, da so se nazori v Peterburgu izpremenili in da hoče car podpirati Srbijo. Car Nikolaj sam noče nič, ker je vesel, če noče nihče nič od njega. Ampak, da so se v srbskih vladnih krogih izpremenili nazori, je mogoče. Če je to res, tedaj se je nevarnost za mir povečala. Bolj verjetno je pa, da si hoče ruska vlada pridobiti večji ugled na Balkanu in bo car nakrmil Srbijo s skledo lepih besed, ki praktično nič ne pomenijo. Za resne bojne eksperimente ni posebno ugoden položaj na Ruskem. In Srbiji bi peterburški prijatelji «pomagali» tedaj, če bi lahko spravili dobiček v svoj žep.

Uprava srbskih državnih železnic je odpustila vse Avstrijance iz službe. — V belgrajškem gledališču so bile v nedeljo velike protiavstrijske demonstracije.

Sultan je uradno izjavil, da sprejme evropsko konferenco.

Vesti o uporu v Bosni so, kakor se zatrjuje, izmišljene. Razsirjal se je namreč glas, da je nastal upor v gačkem in ljubuškim okraju in da je prišlo do hudega boja v Lipniku, kjer da je vojaštvo pobilo mnogo Srbov in zažgalo vas.

Rusija je, kakor se poroča, poslala šest bataljonov z artiljerijo in kavalerijo čez perzijsko mejo proti Tebrisu. To se je zgodilo baje sporazumno z Anglijo, ki je dovolila, da Rusija okupira severno Perzijo, češ, da odatni nemiri škodujejo Rusiji. To bi bil začetek delitve Perzije. Če je Anglija Rusom dovolila rop na severu, misli sama na rokovnjaštvo na jugu.

Kranjske deželnozborske volitve.

Za glavna volišča v okrajih splošne kurije za dopolnilne deželnozborske volitve so določeni sledeči kraji:

- a) Za ljubljanski sodni okraj (brez mesta Ljubljane): Spodnja Šiška.
- b) Za sodne okraje Radovljica, Kranjska gora in Tržič: Radovljica.
- c) Za sodna okraja Kranj in Škofja Loka: Kranj.
- d) Za sodna okraja Kamnik in Brdo: Kamnik.
- e) Za sodne okraje Vrhnika, Logatec, Idrija in Cirknica: Gornji Logatec.
- f) Za sodne okraje Postojna, Senožeče, Ilirska Bistrica, Vipava, Lož: Postojna.
- g) Za sodne okraje Litija, Višnja gora, Radeče: Litija.
- h) Za sodne okraje Krško, Kostanjevica, Mokronog, Trebnje: Krško.
- i) Za sodne okraje Kočevje, Velike Lašče, Ribnica, Žužemberk: Velike Lašče.
- k) Za sodne okraje Novo mesto, Črnomelj, Metlika: Novo Mesto.

Zaupnike po deželi opozarjamo, naj se zanesljivo udeležijo deželne konference dne 1. novembra v Ljubljani. Konferenca je za dopolnilne deželnozborske volitve zelo važna. Izvršiti ima vse priprave, da se takoj lahko začne volilno delo, zato je udeležba nujno potrebna.

Za dopolnilne volitve se morajo sestaviti postavniki volilni imeniki in razgrniti v občinah na splošen vpogled. Dopolnilne volitve za splošno kurijo so kakor nove volitve, tembolj ker je vsaki volilni razred nov. Torej se morajo tudi postaviti novi volilni imeniki. Za podlago bodo občine najbrže porabile lanske državnozborske volilne liste. Ne glede na to, da je od zadnjih državnozborskih volitev minilo že več kakor leto dni in so vsled tega nastale izpremembe, so bili že lanski imeniki v mnogih občinah nepopolni. Zaradi tega je nad vse važno, da posvetijo **sodrugim imenikom vso pažnjo**.

Kadar so imeniki gotovi, mora občina razglasiti, kdaj in kje so razgrnjeni. Na vpogled morajo biti volilec najmanj štiri dni. V nekaterih

občinah se objavljajo vsi razglasi samo na občinski tabli, kar marsikom uide. Treba je torej, da pazijo sodrugi že na te razglase. To ne gre drugače, kakor da hodi kdo naravnost gledat, če je razglas že nabit.

Kadar se razgrnejo imeniki, začne doba za reklamacije. Volilno pravico v splošnem volilnem razredu ima vsak avstrijski državljani, ki je 24 let star in ki prebiva eno leto na Kranjskem. Kdor je volilec, pa ni vpisan v volilni imenik, mora **reklamirati**. To se lako zgodi ustmeno ali pismeno pri županstvu. Če se pismeno reklamira, mora biti za vsakega volilca posebna reklamacija. Priložiti se morajo taki dokumenti, iz katerih je razvidno avstrijsko državljanstvo, dovršeno 24. leto in enoletno bivanje v deželi.

Obenem je treba tudi paziti, da niso v imeniku nevolilci. Kdor opazi, da je vpisan, kdor nima volilne pravice, mora reklamirati, da se izbriše nevolilec. V reklamaciji se mora povedati, zakaj da nima volilne pravice.

Prav natančne podatke in vzorce za reklamacije se nahajajo v «Delavskem žepnem koledarju za leto 1909».

Sodrugim se morajo brigati za volilne imenike, ker ima brezbriznost lahko najslabše posledice. Zlasti ob lanskim državnozborskim volitvah se je opazilo, da se v tem oziru vse preveč greši. Volilec, ki je bil enkrat vpisan, misli, da se mu ni treba nič več prepričati, češ, saj ga niso mogli izbrisati. Nihče nima garancije, da je vpisan, če se ne prepriča sam. Paziti se mora tudi, da je ime **pravilno** vpisano; tudi na točni vpis stanovanja se mora gledati, sicer se volilcu lahko zgodi, da ga zavrne volilna komisija, ker se ne vjemajo njegovi podatki.

Reklamacije se morajo **pravočasno** vlagati. Nihče se ne sme zanašati na prijaznost uradov. Kadar mine rok, se ne sprejemajo reklamacije in tedaj je vsako pritoževanje zaman.

Politične organizacije in zaupnike pozivljamo, naj skrbe, da se zagotovi volilna pravica tudi tistim somišljenikom, ki so bolj mlačni. Sicer pa mora mlačnost sploh izginiti v volilni dobi. Vsak sodrug se mora zavedati, da je delo vsakega potrebno, če se hoče doseči uspeh. Nasprotniki ne bodo spali. Zlasti klerikalci že agitirajo na vse kriplje. Kaplani so se zopet popolnoma v politiki. Zato je potrebno, da tudi naši sodrugi sedaj podvoje svojo delavnost. Od tega je največ odvisen vsak uspeh.

!! Sodrugim po deželi Kranjski !!

Na dan 1. novembra 1908

sklicujemo v Ljubljano

deželno

konferenco

z dnevnim redom:

1. Deželnozborske volitve na Kranjskem.
2. Organizacija.
3. Raznoterosti.

Lokal: Hotel Ilirija, dvorana na levo.

Začetek točno ob 1/10. uro dopoldne.

Udeležiti se smejo te konference zastopniki političnih in strokovnih organizacij cele Kranjske, ki se morajo izkazati z mandati.

Priglasiti se je na naslov:

„Rdeči Prapor“, Ljubljana.

V LJUBLJANI, dne 18. oktobra 1908.

Okrajna organizacija v Idriji.	Okrajna organizacija v Ljubljani.	Okrajna organizacija v Zagorju.
---------------------------------------	--	--

Domače stvari.

Konfiskacija. Torej so nas zopet enkrat zaščili, zadnje številko so nam zaplenili. Nekoliko pozno pač; in to si razlagamo takole: Tisti gospodje, ki imajo v Ljubljani usodo časopisja v rokah kakor Jupiter pluvius dež in Jupiter tonans grom, so brali «Rdeči Prapor», ker ga morajo brati. Če ga radi bero, ne vemo. Vsekakor jim pri čitanju nekaj ni bilo všeč. Ampak kaj? — V članku «Justica» tiči nekaj — nekaj — no, nekaj neprijetnega. Če bi se mi, ces. kr. uradniki, drznili bodisi v sanjah reči kaj takega kakor piše glasilo

socialistov, bi dobili take nosove, da bi pršli na vsakem vogalu v nevarnost. Če nam niso dovoljene take misli, ne smejo biti dovoljene socializem. Torej se morajo konfiscirati. Toda kje jih prijeti? Kar ves članek se ne more zaseči, ker je končno vendarle le res, da so v Gradcu spremenili ljubljanske tedne v mesece... Pa so čitali in iskali. In ko so prečitali članek do konca, so bili pač v slabi stimmung, vendar pa niso našli, kje da tiči zločin. Pa so brali vnovič. Končno so vendar našli, kar jih je najbolj ženiralo in so zaplenili. Ampak dolgo je trajalo. — Tako si razlagamo to in sodustvujemo s cenzorji, ki imajo tako herkulovsko nalogo, da je mi nikakor ne bi mogli opraviti. Kajti priznati moramo: Ako bi se nam obljubil milion, če najdemo, kaj bi se dalo v tem članku konfiscirati in utemeljiti s kazenskim zakonom, si ne bi nikoli zaslužili miliona. Mogoče, da se naša mnenja preveč razhajajo. Vemo, da se cesarjeva dejanja ne smejo kritizirati, ampak da bi graški sodniki uživali cesarske prerogative, nam je bilo doslej res neznan.

Kranjski slogi se nekam slabo godi. Kakor kaže, prihajajo liberalci polagoma sami do tega spoznanja. V pondeljek je «Slovenski Narod» že jokali, da se klerikalci niso poboljšali. V dolgi koloni našteva dokumente svojega lastnega ponižanja, pripoveduje, kako je ustavil vsak boj, ko je bil Tavčar poslan k Šušteršiču, stiskati bratsko roko, kako je pisal, kakor da ni več strankarstva na Kranjskem, a v zahvalo za to ga «Slovenec» napada. Celo na svoje konfiskacije se sklicuje. To je seveda posebno poglavje. «Narodove» solze zaradi konfiskacij so hinavske, kajti nekatere teh konfiskacij so bile res provocirane, pa ne zato, ker bi bili «Narodovi» uredniki čutili neizogibno potrebo, odvaliti si kamen od srca in napisati resnico za vsako ceno, ampak ker so vedeli, da je včasih tudi konfiskacija dobra reklama. Kajpada to ne opravijo «Slovenca». Da zna izkušeni žurnalist vse povedati, ne da bi riskiral konfiskacijo, ni res, zlasti ne v takih časih, ko ne more živ krst uginiti, po kakšnih načelih se konfiscira. Po 20. septembru n. pr. je bilo časnikarsko delo v Ljubljani sploh igra va banque. In če «Slovenec» tudi v tistih časih ni skušil mnogo cenzurne bridkosti, ima to zahvaliti posebnim očem, s katerimi se bere klerikalno glasilo. Pozneje pa je pisal «Slovenec» res tako pohlevno, da niti Amschl ne bi bil vedel, kako ga konfiscirati. To je tudi povsem naravno. Znano je, da so tudi v klerikalni stranki različne struje. Ena je precej radikalna in bi zelo rada vodila politiko na svojo roko. V dnevh splošne razburjenosti niso imeli strankini diplomatje dosti časa, da bi kontrolirali rebelantske elemente in zato je «Slovenec» par dni pisal kakor da ni «Slovenec». A kmalu se je položila težka pest na frondo in moniteur je postal zopet tak, kakršen mora biti, če hoče stranka ostati «regierungsfähig». Škof je izdal svoje znano pastirsko pismo in nekaj že se velja škof v klerikalni stranki. Rezervirana pisava «Slovenca» je torej zelo razumljiva. Da jo je «Narod» tako pozno opazil, je pa vendar čudno. Seveda, liberalci žele slogi. Mi jim jo privoščimo od srca. Ampak sloga z mišečimi očmi je komična. Liberalci pridigajo slogi, boje se vsake besedice, ki bi mogla le količkaj buditi sum, da niso dovolj krotki, medtem pa razpuščajo klerikalci idrijski občinski odbor, odstavljajo liberalnega župana, napadajo liberalno zvezo zadržug, Terseglav pa hodi po deželi in smeši liberalno ponujanje. Če bi bilo le smešno! A kdo vé, če ne čakajo klerikalci le na to, da se liberalci s svojim ponujanjem sloge dovolj prostituirajo in kadar bo to dognalo, jim dajo že davno pripravljeno brco. Nam je vseeno.

Klerikalni hotel «Union» je imel v nedeljo večer imenitno družbo. Po koncertu «Slovenske filharmonije» se je napolnila kavarna tako, da ni bilo več dobiti stola. A kamor si pogledal, povsod liberalni obrabi! Skoraj celo uredništvo «Slov. Naroda» je bilo v hiši, katero je še pred kratkim preklinjalo in katere se je vsak zavedni liberalec izogibal kakor hudič cerkve. Nekoliko klerikalcev ni več našlo kotička v «klerikalni» kavarni. Kakor pravljica o jezcu in lisici. E — tempora mutantur!

V **kranjsko-loškem volilnem okraju** so klerikalci imenovali profesorja Jarca iz Ljubljane za kandidata v splošni kuriji.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavnarnah in brivnicah **Rdeči Prapor!**

Shodi.

Ljubljana. Zidarska podružnica v Ljubljani je imela v nedeljo dopoldne društven shod v Petričevi gostilni. Govorili so sodrug Vičič, Ethin Kristan, Anton Kristan in več udov. Obravnavale so se strokovne in društvene zadeve.

Umetnost in književnost.

Delavska tiskovna družba v Ljubljani je v zadnjem času zopet izdala nekoliko brošur, med njimi «Narodno vprašanje in Slovenci» ter «Strahovi». V slovenskih razmerah, ki so za izdajanje obsirnih knjig še skrajno neugodne, so brošure o raznovrstnih vprašanjih posebno važne in če se

razširi krog odjemalcev, je celo mogoče, da sistematično izdajane brošure nadomestijo velika dela. Knjižice «Delavske Tiskovne Družbe» obravnavajo vseskozi predmete, ki so splošne važnosti in zato zasluži podjetje vsestransko podporo. Pridobivati družbi novih udov in pridno razširjati njene knjižice, je zaslužno delo. Vse, kar je doslej izšlo v tej založbi je dobro in za vse te spise je bila že skrajna potreba. Priznati se mora, da je zlasti socialno vprašanje pri nas še precej španska vas. Govori se o socialnih predmetih brez znanja, po kombinacijah, po tem, kar je kdo slišal bogve kje zvoniti. Jasnosti je prav malo. Knjižice «Del. Tisk. Družbe» jo pa podajajo. Kdor prečita n. pr. knjižice «Socializem», «Proletariat», «Nevarni socializem», «Strahovi» i. t. d., bo dobil o socializmu vse drugačne pojme, nego jih raznašajo liberalni agitatorji in klerikalni kaplani. Prepričal se bo, da je socializem gibanje, kateremu se tudi Slovenci ne smemo odtegniti, a poznati ga je treba dobro, če se noče kupovati mačkov v vrečah. Sodrugi naj se torej zanimajo za te knjižice, naj jih ne le sami pazno čitajo, ampak naj jih tudi pridno razširjajo.

Listnica uredništva.

Vevče, Prevalje, Pulj, Labinj: Dopisi pridejo pridojnič na vrsto.

Kadar veje jesenski veter preko strnišča,

moramo biti posebno previdni, zakaj nahod imamo preden bi si kdo mislil. Zaraditega moramo imeti vedno pri rokah Fayeve prave sodenerske mineralne pastil, da zdravimo tak nahod takoj od početka primerno in ne da bi nas oviral pri poklicu. Fayeve prave sodenerke so spriču svojega točnega učinkovanja svetovno sloveče in jih tisoči in tisoči danes ne morejo več pogrešati. Cena je nizka.

Škatljica velja le K 1-25 in se dobi v vsaki lekarni, drogeriji ali trgovini z mineralnimi vodami. — Ponaredbe je zavrnili kar najodločneje!

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. TH. GUNTZERT,
Dunaj IV./1., Grosse Neugasse 27.

Kavarna in restavracija

Švicarija

se priporoča.

Ceno perje za postelje!

En kilogram sivega, osmukanega 2 K, nap. ali belega K 2-80, belega K 4—, prima puhastega K 6—, najboljšega prima, opukanega, najl-pše vrste K 8—, puh siv K 6—, i. el K 10—, prsni puh K 12—, od 5 kg naprej franco.

Gotove postelje

iz gosto tkanega, rdečega, modrega, rmenega ali belega inleta (pavolnine — nankinga), tuhent, 170 : 116 cm velik in dve blazini, 80 : 58 cm veliki, napolnjeno z novim, sivim, očiščenim, izdatnim in trpežnim perjem K 16—, z napol puhom K 20—, s puhom K 24—, tuhent sama K 12—, K 14—, K 16—, blazinice K 3—, K 3-50, K 4—, razpošilja proti povzetju, ne vračunši zavojnino, franco od K 10— naprej. 52-5

Maks Berger, Deschenitz, 228 (Böhmerwald). Če blago ne ugaša se zameni ali pa vrne denar. — Cenik zastoj in franco.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 6/1 steklenice ali pa 1 velika specijalna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryevo centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, go. rečici, kislini, kaslju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 50 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila naj se naslavljajo na: 275

Ležarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.

33-33 Zaloga večinoma po lekarnah.

Sodrugi, somišljeniki! Zabajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitirajte povsod za „**Rdeči Prapor!**“

Kdor išče bipotekarjal ali realni **Kredit** naj zahteva brezplačno prospekt **Meller L. Egyed** **Budimpešta IX., Lónyay-utca 7.** Telefon-interurban 46—31.

Novo! Novo!

Ravnokar sta izšla knjižnice „Napreji“ XI. zvezek

Narodno vprašanje in Slovenci.

Cena 24 vinarjev.

XII. zvezek

Strahovi.

Cena 30 vinarjev.

Putniki v Ameriko! Materijalno dobro, po ceni in varnosti potovanja naj se obrnejo na **Simona Hmetetza** v Ljubljani, Koroške ulice 28. Vsi stroški so vključeni v ceno.

Prva slovenska ::
:: modna trgovina
za gospode
Engelbert Skušek
Ljubljana
Mestni trg šte. 19
se najtopleje priporoča.
104-5

KAVARNA
„Unione“
preje „Todesco“ v Trstu
se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Zastoj pošljem vsakemu in poštne prosto cenik za 5000 ur.

Roskopf Patent	K 3—	J-Budilka	K 6—
Srebr.-Rosk.	€ 6—	Z bitjem	€ 8—
Z. lezn.-Rosk.	€ 7—	Z godbo	€ 10—
Sreb. z dvoj. plašč.	€ 8—	6 valenov	€ 12—
Budilka	€ 2-40	Pendel ura 70 cm	€ 7—
S svet. števil.	€ 3—	Z zvon. bitjem	€ 9—
Z enim zvoncem	€ 5—	Z budilko	€ 10—
Kuhinjska ura	€ 3—	Z godbo	€ 12—

Original, Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfi, c. kr. preizkušeno od K 13— Zlatnina in srebrnina po originalnih tvorniških cenah.
Triletna garancija. Ako ne ugaša, zamena, ali pa se vrne denar. 15-5

Maks Böhnel, Dunaj IV.
Margaretenstrasse 27/20 v lastni hiši.
Sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Največja in najstarejša tvrdka. Ustanovljeno 1840.
5000 slikanih cenikov zastoj in poštne prosto.

Pred kratkim ustanovljena.
Na razpolago ima **10.000 hl vina** (mošta) združenih kmetov iz najboljših vinogradnih krajev, kakor: Brje, Skrilje, Dobravljje, Kamnje in drugih bližnjih vasi.

Kmečka delavska gospodarska zadruga
v Dobravljah, Goriško.
Registrovana zadruga z omejeno zavezo. 5

Zadružno vodstvo!

Lesne kleti.
Priporoča se cenjenim konsumentom, zadrugam, trgovcem in gostilničarjem po Goriškem, Kranjskem, Koroškem, v Trstu in drugod.
Postrežba točna in prava!
Cene zmerne!

Dolniška družba združenih pivovarov Žalec in Laški trg v Ljubljani

Telefon šte. 168. priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.
ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.